

RAPORT
DZIAŁANIA AKTYWIZUJĄCE
MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI
NA TERENIE GMINY POLANÓW ZE
SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM
ŚRODOWISK POPEGEEROWSKICH
(WARSZTATY Z MIESZKAŃCAMI)

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta
i Gminy Polanów na lata 2017-2023

Rzeczyca, Naclaw, Polanów, Cetuń, Chocimino

czerwiec/lipiec 2017

INSTYTUT BADAWCZY IPC SPÓŁKA Z O.O.

Spis treści

1. INFORMACJA OGÓLNA NT. WARSZTATÓW.....	2
2. WYNIKI SPOTKAŃ WARSZTATOWYCH.....	3
2.1 Naclaw 21 czerwca 2017	3
2.3 Rzeczyca Wielka 21 czerwca 2017.....	5
2.4 Polanów 22 czerwca 2017.....	7
2.5 Chocimino 03 lipca 2017	9
2.6 Cetuń 3 lipca 2017	10
Załączniki	13

1. INFORMACJA OGÓLNA NT. WARSZTATÓW

Miejsce oraz terminy spotkań:

Obszary zdegradowane wskazane do rewitalizacji:

- Naclaw, Świetlica Wiejska, 21.06.2017, godz. 16:00 - 21:00.
- Rzeczyca Wielka, Świetlica Wiejska, 21.06.2017, godz. 16:00 – 21:00.
- Polanów, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Polanowie, ul. Wolności 7, Polanów – 22.06.2017, godz. 16:00 – 21:00.
- Chocimino, Świetlica Wiejska, 03.07.2017, godz. 16:00 - 21:00
- Cetuń, Dom Pomocy Społecznej, 03.07.2017, godz. 16:00 – 21:00

Czas trwania:

- łącznie 25 godzin

Cele warsztatów:

- Zwiększenie zainteresowania procesem rewitalizacji,
- Zidentyfikowanie potencjalnych projektów z zakresu zwiększenia aktywności społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Przebieg spotkań:

- Prezentacja przykładów procesów rewitalizacyjnych na obszarach miejskich i wiejskich
- Prezentacja przykładów działań aktywizujących podejmowanych na terenach wiejskich
- Omówienie głównych elementów składowych procesu rewitalizacji, podkreślenie znaczenia partycypacji mieszkańców.
- Przestanki włączenia poszczególnych sołectw do obszaru rewitalizacji w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Polanów na lata 2017 – 2023.

W pierwszej części spotkania prowadzący zaprezentował wybrane przykłady udanych rewitalizacji prowadzonych zarówno na obszarach zurbanizowanych, jak i na terenach wiejskich, podkreślił znaczenie udziału mieszkańców w pracach nad lokalnym programem rewitalizacji na etapie diagnozy potrzeb i planowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz przypomniał przesłanki włączenia wsi Naclaw do obszaru rewitalizowanego w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Polanów na lata 2017-2023.

2. WYNIKI SPOTKAŃ WARSZTATOWYCH

2.1 Naclaw 21 czerwca 2017

Główne pomysły na projekty rewitalizacyjne wygenerowane w trakcie warsztatów w Naclawiu:

1. **Babskie wieczory filmowe w świetlicy wiejskiej w Naclawiu.** Celem projektu byłoby aktywizacja i integracja społeczna mieszkanki Naclawia poprzez organizację cyklicznych, najlepiej comiesięcznych spotkań, w których programie znalazłby się seans filmowy oraz niewielki poczęstunek (kawa, herbata, ciasta). Zakłada się, że prezentowano by filmy dostępne legalnie i nieodpłatnie (np. znajdujące się w domenie publicznej). Konieczne byłoby natomiast doposażenie świetlicy w projektor, ekran, rolety, nagłośnienie i fotele.
2. **Zapewnienie dzieciom dostępu do świetlicy wiejskiej od poniedziałku do piątku, także w czasie wakacji.** Pomysł ma na celu umożliwienie dzieciom bezpiecznego i ciekawego spędzania czasu wolnego codziennie, a nie jedynie w wybranych dniach tygodnia. Zapewnienie dzieciom codziennej opieki ułatwiłoby mieszkańcom (zwłaszcza mieszkankom) aktywność zarobkową, np. zbieranie latem runa leśnego.
3. **Zagospodarowanie terenu przy kościele na plac do jazdy na rolkach.** Celem przedsięwzięcia jest stworzenie na niezagospodarowanym terenie w centrum wsi przestrzeni o funkcji rekreacyjnej służącej głównie dzieciom i młodzieży. Wymagane jest położenie odpowiedniej nawierzchni, montaż oświetlenia, ławek, koszy na śmieci.
4. **Remont budynku Szkoły Podstawowej w Naclawiu.** Budynek SP w Naclawiu wymaga zdaniem uczestników spotkania wymiany dachu, rynien i okien, wymiany instalacji grzewczej, odnowienia elewacji i wymiany wykładzin podłogowych. Pilność tych prac wynika nie tylko ze stanu technicznego budynku, ale także roli, jaką pełni szkoła w społeczności wsi Naclaw. Realizacja projektu przyczyniłaby się do poprawy warunków nauki uczniów i pracy nauczycieli, zmniejszenia strat energii i poprawy estetyki przestrzeni publicznej.
5. **Budowa we wsi hali gimnastycznej.** Służyłaby ona zarówno uczniom miejscowej szkoły podczas zajęć wychowania fizycznego, jak i stanowiła centrum sportowo-rekreacyjne dla wszystkich mieszkańców.
6. **Ścieżka rowerowa Naclaw – Jacinki.** Budowa ścieżki rowerowej z infrastrukturą towarzyszącą (stojaki na rowery, ławki, barierki itp.) byłaby odpowiedzią na brak terenów rekreacyjnych we wsi i w jej pobliżu, zwłaszcza dostosowanych do potrzeb i możliwości seniorów.
7. **Utwardzenie drogi od krzyża do kościoła wraz z budową bezpiecznego wyjazdu.** Krótki i wąski odcinek drogi gruntowej często używany przez mieszkańców w obecnym stanie uniemożliwia mijanie się pojazdów i kończy się niebezpiecznym wyjazdem na łuku drogi powiatowej nr 206.
8. **Otwarte spotkanie integracyjne dla mieszkańców.** Zwiększenie oferty spotkań w świetlicy wiejskiej o imprezy ogólnodostępne, niededykowane głównie dzieciom i ich rodzinom.
9. **Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców.** Prowadzenie w szkole, świetlicy, podczas imprez wiejskich akcji edukacyjnych mających na celu przeciwdziałanie powszechnemu spalaniu odpadów w piecach domowych.

10. **Poprawa estetyki wsi.** W tej kategorii zwracano uwagę na potrzebę skweru w centrum wsi (tzw. trójkąt), remontu szpecącego wieś budynku poczty, uprzątnięcie i zagospodarowanie niszczonego parku.

11. **Budowa chodników na brakujących odcinkach.**

Fot. 1. Rozpoczęcie warsztatów w Naclawiu.

Fot. 2. Uczestniczki warsztatów w Naclawiu.

Fot. 3. Dyskusja moderowana w trakcie warsztatów z mieszkańcami w Naclawiu.

2.3 Rzeczycy Wielka 21 czerwca 2017

Główne pomysły na projekty rewitalizacyjne wygenerowane w Rzeczycy Wielkiej:

1. **Poszerzenie oferty świetlicy wiejskiej** - organizacja zajęć edukacyjno-kulturalnych dla różnych grup wiekowych w świetlicy wiejskiej. Wśród wymienianych propozycji: a) zajęcia brydżowe i szachowe dla dorosłych, b) pokazy filmowe, c) „babski wieczór” – spotkania dla kobiet, d) klub kibica, e) zajęcia taneczne i gimnastyczne, f) zajęcia artystyczne, g) zajęcia językowe, h) spotkania z grami planszowymi, i) zajęcia komputerowe, j) zajęcia kulinarne, k) otwarcie świetlicy również w okresie wakacyjnym.
2. **Organizacja zajęć sportowych dla młodzieży** – a) piłka nożna, b) siatkówka, c) organizacja turniejów sportowych, d) tor do jazdy na wrotkach/rolkach, e) stworzenie możliwości poznania różnych dyscyplin sportowych. Sport wśród uczestników spotkania postrzegany był jako szansa na stworzenie alternatywy dla dominujących obecnie we wsi destrukcyjnych sposobów spędzania czasu przez młodzież.
3. **Wsparcie procesu tworzenia i funkcjonowania Koła Gospodyń Wiejskich** - stworzenie struktury KGW, wpłynie na zwiększenie zaangażowania w życie społeczno-kulturalne wsi.
4. **Wsparcie procesu tworzenia i funkcjonowania drużyny sportowej** – powołanie piłkarskiej drużyny młodzieżowej stworzy szansę na zaangażowanie grupy młodzieży.

5. **Rozbudowa placu zabaw i stworzenie unikalnego wyposażenia w formie „dzikiego placu zabaw”.**
6. **Wsparcie procesu budowy tożsamości wsi** – poprzez organizację szkoleń i warsztatów dla mieszkańców wsi z zakresu możliwości prowadzenia działań społecznych na terenach wiejskich.
7. **Profilaktyka uzależnień.** Organizacja spotkań, zajęć i poszerzenie dostępności do informacji z zakresu profilaktyki uzależnień. Postulowano organizację spotkań z zakresu zdrowego stylu życia, w tym dotyczących chorób cywilizacyjnych.
8. **Infrastruktura:** budowa chodnika, utworzenie ścieżki rowerowej do Polanowa, postawienie wiaty na potrzeby spotkań integracyjno-kulturalnych w plenerze.

Fot. 4. Warsztat generowania pomysłów na projekty rewitalizacyjne w Rzeczycy Wielkiej.

Fot. 5. Dyskusja moderowana w Rzeczy Wielkiej.

2.4 Polanów 22 czerwca 2017.

Główne pomysły na projekty rewitalizacyjne wygenerowane podczas warsztatów w Polanowie:

- 1. Rewitalizacja tzw. Rynku.** Celem projektu jest nadanie placowi w centrum Polanowa i terenowi przed kościołem funkcji reprezentacyjnej, rekreacyjnej i integracyjnej. Służyć temu mają: budowa fontanny, sceny, montaż ławek, koszy na śmieci, oświetlenia, odnowa zieleni (uporządkowanie istniejącej, nowe nasadzenia), odnowa elewacji pobliskich budynków, utworzenie centrum informacji-turystycznej, zwiększenie liczby punktów gastronomicznych itp. Zrewitalizowanie centrum Polanowa wpłynęłoby na wzrost atrakcyjności turystycznej miasta i całej gminy. W dalszej perspektywie mogłoby przyczynić się do powodzenia innych inicjatyw lokalnych, np. pomysłu utworzenia w Polanowie centrum przygotowań sportowych (ta inicjatywa wymaga poza rewitalizacją centrum Polanowa także wzbogacenia bazy hotelowej i sportowej w mieście).

2. **Zbadanie walorów klimatycznych Polanowa.** Walory klimatyczne Polanowa (unikalne cechy mikroklimatu, np. niewielka ilość opadów), odpowiednio zbadane, potwierdzone naukowo i zewidencjonowane, w połączeniu z walorami przyrodniczymi gminy (lasy, jeziora, złoża borowiny) mogłyby stać się bazą do prowadzenia działalności uzdrowiskowej.
3. **Zagospodarowanie podwórzy w ciągu kamienic przy ul. Koszalińskiej.** Prace objęłyby wyrównanie i zdrenowanie terenu, montaż urządzeń do zabaw dla dzieci (piaskownice, huśtawki itp.) i dorosłych (siłownia zewnętrzna), budowę estetycznych wiat na śmieci, remonty bram wejściowych/ wjazdowych. Tak zagospodarowane przestrzenie wspólnie sprzyjałyby integracji mieszkańców i aktywnemu spędzaniu czasu wolnego.
4. **Budowa placu zabaw i siłowni plenerowej przy ulicy Koszalińskiej 20.** Powstałyby w ten sposób atrakcyjna przestrzeń do zabaw dla dzieci, zachęcająca jednocześnie dorosłych do aktywności fizycznej i sprzyjająca wzmocnieniu więzi sąsiedzkich.
5. **Spółeczna świetlica młodzieżowa.** Przedsięwzięcie wymaga znalezienia odpowiedniego lokalu w centrum Polanowa, wyposażenia go niezbędny sprzęt do prowadzenia działań animacyjnych dla młodzieży oraz zatrudnienia animatora. Młodzież w założeniu miałaby współdecydować o sposobie urządzenia wnętrza i ofercie świetlicy, aby wzmocnić w niej poczucie sprawstwa i postawy odpowiedzialności za siebie i społeczność, w której funkcjonują.
6. **Stworzenie w Polanowie Młodzieżowej Rady Gminy.** Najważniejszymi celami inicjatywy jest wzmocnienie postaw prospołecznych młodzieży, promowanie wśród osób młodych aktywności obywatelskiej oraz wyszukiwanie przyszłych liderów społeczności lokalnej.
7. **Wzmocnienie trzeciego sektora.** Zachęcanie mieszkańców do tworzenia lokalnych stowarzyszeń poprzez doradztwo i rozwijanie kompetencji liderkich. Podmioty trzeciego sektora mogłyby stać się czasem realnym partnerem samorządu w realizacji zadań ważnych z punktu widzenia społeczności lokalnej (aktywizacja środowiska seniorów, integracja międzypokoleniowa, promocja miasta i gminy jako miejsca atrakcyjnego turystycznie itp.).

Fot. 6. Rozpoczęcie warsztatów w Polanowie.

2.5 Chocimino 03 lipca 2017

Główne pomysły na działania związane z rewitalizacją w Chociminiu:

1. **Poprawa jakości wody.** Woda dostępna w sieci wodociągowej na terenie wsi spełnia normy bakteriologiczne, często natomiast nie nadaje się do spożycia i zastosowań gospodarczych ze względu na zażelazienie. Mieszkańcy upatrują przyczyny zarówno we właściwościach źródła wody, jak i w stanie sieci wodociągowej.
2. **Modernizacja oświetlenia.** Oświetlenie na terenie wsi jest częściowo niesprawne.
3. **Poprawa stanu dróg i chodników.** Mieszkańcy zwracają uwagę na potrzebę budowy chodników w części wsi, naprawy istniejących i poprawienie stanu drogi w kierunku Wietrzna (zły stan nawierzchni). Przy braku komunikacji zbiorowej i wynikającej stąd konieczności częstego poruszania się samochodem lub rowerem obecny stan drogi odbierany jest przez mieszkańców jako znaczna uciążliwość.
4. **Zagospodarowanie terenu przy źródleku.** Miejsce to było w przeszłości wyposażone w ławki i służyło spotkaniom mieszkańców. Przywrócenie tej funkcji wymaga postawienia zadaszenia, montażu ławek, koszy na śmieci i stojaków na rowery, przygotowania miejsca na ognisko i estetycznej zabudowy źródleka (zastąpienia prowizorycznego ocembrowania np. obudową drewnianą z rynną odprowadzającą wodę).
5. **Odtworzenie sieci ścieżek rowerowych pomiędzy Żydowem, Chociminem, Polanowem, Bobolicami, trzema mostami.** Sieć ścieżek rowerowych prowadzących przez atrakcyjne turystycznie miejsca w gminie ulega stopniowemu zniszczeniu. Wymaga więc odnowy obejmującej ponowne oznakowanie przebiegu dróg, zagospodarowania miejsc odpoczynkowych, rozmieszczenia nowych tablic informacyjnych itp.
6. **Stworzenie w centrum wsi miejsca spotkań dla mieszkańców.** Plac służący organizacji festynów i imprez na świeżym powietrzu powinien być wyposażony w miejsce do rozpalania grilla i ogniska, miejsce do tańca i boisko do siatkówki. Optymalną lokalizacją jest teren przy świetlicy wiejskiej.
7. **Organizacja cyklicznych rozgrywek w piłkę siatkową i nożną.** Rozgrywki takie mogłyby przybrać formę np. gminnej ligi siatkówki – regularnych meczów pomiędzy drużynami poszczególnych wsi. Projekt wymaga stosunkowo niewielkich nakładów (na zakup drobnych nagród dla uczestników rozgrywek i poczęstunek dla graczy i kibiców po zakończeniu meczów). Uczestnicy spotkania zgłaszali gotowość do organizowania tego typu imprez.
8. **Cykl spotkań seniorów i młodzieży pod hasłem „Przekazujemy rodzinne tradycje”.** W ramach spotkań seniorzy uczyliby młodzież gotowania, pieczenia, haftowania, szycia. Młode osoby obecne na warsztacie deklarowały zainteresowanie takimi spotkaniami i chęć zaproszenia do udziału w nich starszych mieszkańców wsi. Zasadniczym celem projektu jest aktywizacja seniorów i integracja międzypokoleniowa. Niezbędne byłoby przeznaczenie

środków na wyposażenie świetlicy wiejskiej w odpowiednie urządzenia kuchenne, maszynę do szycia, oświetlenie oraz zakupy bieżące dostosowane do tematu spotkań (artykuły spożywcze, tkaniny, włóczkę itp.).

9. **Aktywizacja seniorów poprzez wzbogacenie oferty wyjazdów.** Skromne środki funduszu sołectkiego nie pozwalają na organizowanie działań integracyjnych w postaci wspólnych wyjazdów seniorów np. do teatrów lub pobliskich atrakcji turystycznych. Uczestnicy warsztatu postulowali prowadzenie takich działań np. przez stowarzyszenia seniorów, których powstanie należy zainicjować i wspomóc w ramach działań rewitalizacyjnych na terenie gminy.
10. **Organizacja Ochotniczej Straży Pożarnej w Chociminie i innych małych wsiach w gminie.** OSP mogłyby poza podnoszeniem bezpieczeństwa znacznie przyczynić się do aktywizacji zwłaszcza młodych mieszkańców wsi.
11. **Remont kościoła filialnego pod wezwaniem św. Teresy.** Niszczący kościół wymaga pilnego remontu, a pozyskanie środków na ten cel przez parafię rzymskokatolicką w Żydowie ułatwiłoby zdaniem mieszkańców współdziałanie ze strony Urzędu Miasta Gminy Polanów (w formie doradztw i zachęty) . Pierwszym etapem powinno być zakończenie przygotowywania dokumentacji projektowej.

Fot. 7 Warsztaty z mieszkańcami w Chociminie.

2.6 Cetuń 3 lipca 2017

1. **Budowa świetlicy wiejskiej.** Stworzenie miejsca do prowadzenia działań integracyjno-edukacyjnych, jest w opinii mieszkańców najważniejszą potrzebą. W pełni wyposażona

- świetlica (komputery, internet, rzutnik multimedialny, zaplecze kuchenne, RTV itp.) stworzy możliwość do prowadzenia działań na rzecz rozwoju aktywności społeczności lokalnej.
2. **Rozbudowa/dostosowanie boiska do piłki nożnej oraz stworzenie miejsca do gry w inne gry zespołowe** tj. kosz, siatkówka, postawienie ławek dla kibiców.
  3. **Budowa zadaszonych wiat z siedziskami.** Stworzenie miejsca do spotkań mieszkańców w plenerze – **miejsce do grila, piec chlebowy.**
  4. **Poprawa stanu wody pitnej.** Mieszkańcy uczestniczący w spotkaniu zgłaszali zły stan wody pitnej we wsi.
  5. **Wiś tematyczna.** Mieszkańcy zgłaszali pierwsze pomysły na stworzenie oferty w postaci wsi tematycznej np. „Życie w PGR” czy związanej z kulinariami tj.: pieczenie chleba, „ogórki w bekach z jeziora”. Wsparcie procesu tworzenia wsi, poszukiwania tematu związanego bezpośrednio z charakterem Cetunia, może być elementem rozwojowym wsi, budującym tożsamość mieszkańców i wpływających na zwiększenie aktywności społecznej.
  6. **Spółdzielnia socjalna.** W trakcie spotkania pojawiły się pomysły związane z możliwością prowadzenia działalności stwarzającej możliwość zatrudnienia i dodatkowego dochodu dla mieszkańców, wśród zgłoszonych pomysłów pojawiły się: wyroby rękodzieła art. z drewna i kamienia, polnego suszu i igliwia, okolicznościowe stroiki dekoracyjne, budki łęgowe i karmniki dla ptaków. Dodatkowo pojawiły się pomysły organizacji zajęć rzemieślniczych, florystycznych.
  7. **Strona www sołectwa.** Zbudowanie strony internetowej sołectwa pozwoli na konsolidację społeczności lokalnej, prezentację prowadzonych działań oraz wpłynie na poszerzenie dostępności informacji nt. historii i aktualnych wydarzeń.
  8. **Powołanie Koła Gospodyń Wiejskich.** Na terenie sołectwa jest duże zainteresowanie możliwością utworzenia i prowadzenia KGW.
  9. **Powołanie ochotniczej straży pożarnej.**
  10. **Utworzenie ścieżki zdrowia wokół jeziora wraz zagospodarowaniem akwenu na potrzeby rekreacyjne.**
  11. Organizacja cyklicznych spotkań integracyjnych dla mieszkańców.
  12. **Stworzenie oferty zajęć edukacyjno-sportowych dla dzieci i młodzieży.**

Fot. 8 Uczestnicy warsztatów w Cetuniu

Fot. 9 Warsztaty z mieszkańcami w Cetuniu.

Fot. 10. Projekcja filmu podczas warsztatów w Cetuniu.

Załączniki

Załącznik nr 1 – Prezentacja Power Point ze spotkań warsztatowych